

Sygn. akt I ACa 512/16

## WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

**Przewodniczący : SSA Wincenty Ślawski**

**Sędziowie : SA Alicja Myszkowska ( spr .)**

**SA Krystyna Golinowska**

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 27 października 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **M. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej**

o zadośćuczynienie i ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 stycznia 2016 r. sygn. akt II C 956/13

1. oddala apelację,
2. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 512/16

## UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie z powództwa M. B. przeciwko Skarbowi Państwa – Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej o zapłatę, oddalił powództwo (pkt 1), nie obciążając powoda kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej (pkt 2).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Z ustaleń tych wynikało, że Areszt Śledczy w Ł. jest jednostką pierwszej kategorii zabezpieczenia ochronnego. Jednostka przeznaczona jest dla tymczasowo aresztowanych mężczyzn. Przebywają tutaj także skazani wszystkich kategorii, wobec których toczą się postępowania w innych sprawach.

Powód przebywał w Areszcie Śledczym w Ł. jako osoba pozbawiona wolności od 24 stycznia 2012 r. do 14 listopada 2012 r., od 28 maja 2013 r. do 23 lipca 2013 r., a następnie od stycznia do marca 2015 r., od maja do czerwca 2015 r. oraz od września do października 2015 r. W przerwach między tymi okresami powód przebywał w innych jednostkach penitencjarnych.

Podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. powód rozmieszczony był w następujących celach mieszkalnych:

- od 24 stycznia 2012 r. do 25 kwietnia 2012 r. – w celi C/2 nr 51 o pow. 12,04 m<sup>2</sup> – 4 osadzonych,
- od 26 kwietnia do 3 maja 2012 r., od 4 maja do 22 maja 2012 r., od 23 maja 2012 r. do 24 maja 2012 r., w dniu 25 maja 2012 r., od 26 maja do 30 maja 2012 r., od 3 marca do 5 czerwca 2012 r., od 6 czerwca do 13 czerwca 2012 r., od 14 czerwca do 18 czerwca 2012 r. – w celi B/2 nr 71 o pow. 12,04 m<sup>2</sup> – 3 albo 4 osadzonych,
- od 19 czerwca do 3 lipca 2012 r. – w celi B/3 nr 113 – o pow. 12,03 m<sup>2</sup> – 4 osadzonych,
- w dniu 4 lipca 2012 r., od 5 lipca do 15 lipca 2012 r., od 16 lipca do 19 lipca 2012 r., od 20 lipca do 26 sierpnia 2012 r., w dniu 27 sierpnia 2012 r., od 28 sierpnia do 1 października 2012 r., w dniu 2 października 2012 r., od 3 października do 21 października 2012 r., od 22 października do 23 października 2012 r., od 24 października do 29 października – w celi C/2 nr 67 o pow. 12,04 m<sup>2</sup> – 3, 4 albo 6 osadzonych (przy czym 6 osadzonych – w okresie od 5 do 15 lipca 2012 r.),
- w dniu 30 października 2012 r. – w celi C/2 nr 73 o pow. 11,31 m<sup>2</sup> – 3 osadzonych,
- od 31 października do 1 listopada 2012 r., od 2 listopada do 14 listopada 2012 r. – w celi C/2 nr 72 o pow. 12,04 m<sup>2</sup> - 3 albo 4 osadzonych,
- od 28 maja do 8 lipca 2013 r. – w celi B/4 nr 143 o pow. 11,68 m<sup>2</sup> – 3 osadzonych;
- od 9 lipca do 10 lipca 2013 r., od 11 lipca do 22 lipca 2013 r., w dniu 23 lipca 2013 r. – w celi B/3 nr 86 o pow. 12,02 m<sup>2</sup> – 3 albo 4 osadzonych.

Na podstawie decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. nr (...) -C z dnia 5 lipca 2012 r. w oparciu o art. 110 § 2 b k.k.w. powód został umieszczony na okres od dnia 5 lipca 2012 r. do 19 lipca 2012 r. w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej

3 m<sup>2</sup>, nie mniej jednak niż 2 m<sup>2</sup>. Przyczyną podjęcia decyzji był brak innych, właściwych miejsc zakwaterowania.

Na mocy decyzji Dyrektora Aresztu Śledczego w Ł. nr 327- (...) -C z dnia 18 lipca 2012 r. w oparciu o art. 110 § 2 c k.k.w. powód został umieszczony na okres od dnia 19 lipca 2012 r. do 2 sierpnia 2012 r. w celi mieszkalnej, w której powierzchnia przypadająca na skazanego wynosi poniżej

3 m<sup>2</sup>, nie mniej jednak niż 2 m<sup>2</sup>. Przyczyną podjęcia decyzji był brak innych, właściwych miejsc zakwaterowania.

Dyrektor Aresztu Śledczego w Ł. decyzją nr (...) -C

z 20 lipca 2012 r. na podstawie art. 110 § 2 g k.k.w. z dniem 20 lipca 2012 r. uchylił decyzję z 18 lipca 2012 nr 327- (...) -C z uwagi na ustanie przyczyn, dla których została wydana.

W Areszcie Śledczym w Ł. w dniach 6 września 2012 r., 16 listopada 2012 r. oraz 18 kwietnia 2013 r. przedstawiciele Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Ł. przeprowadzili na terenie jednostki kontrole sanitarne.

Podczas kontroli nie stwierdzono w skontrolowanych celach obecności insektów. Stwierdzone uchybienia sanitarne dotyczyły głównie pomieszczenia ambulatorium i fryzjerni. W różnych pomieszczeniach (fryzjernia, sala sortowania

bielizny, łaźnie, poczekalnia dla osadzonych konwokowanych), odnotowano zniszczoną stolarkę drzwiową, kaloryfery ze śladami rdzy, sufity i ściany zabrudzone, wymagające malowania, zacieki na ścianach i sufitach, odpadającą farbę i tynk, zagrzybienia, ubytki w wykładzinie podłogowej.

Wszystkie cele, w których powód przebywał są skanalizowane i mają doprowadzoną zimną wodę. W części cel kąpki sanitarne są zabudowane całkowicie. W większości zabudowa jest jedynie częściowa, a wejście do nich zasłania kotara z materiału. W niektórych celach wejście do kąpki sanitarnego zabudowanego z trzech stron stanowi drewniana przesłona umocowana na zawiasach do wysokości około półtora metra. Pomimo systematycznego corocznego remontowania części cel, są one już mocno wyeksploatowane, w wielu celach ściany są brudne, okna są stare, nieuszczelnione i mogą nie spełniać swojej roli w miesiącach zimowych. Osadzeni, którzy z racji specyfiki jednostki, przebywają tutaj tylko czasowo, nie dbają o wyposażenie i stan techniczny cel, w których zostają umieszczeni, wręcz je dewastują. W 2010 r. rozpoczęto sukcesywną wymianę okien w celach mieszkalnych. Zarówno umywalki, jak i sedesy znajdujące się w celach są częściowo wyeksploatowane.

Nie ma zastrzeżeń do temperatury panującej w celach oraz cyrkulacji powietrza. Kąpki sanitarne w skontrolowanych celach są czyste, środki czystości pozostające w dyspozycji osadzonych umożliwiają im dbanie o właściwy stan urządzeń sanitarnych znajdujących się w celach.

Okna w celach pawilonów mieszkalnych są odpowiedniej wielkości i umożliwiają należyty dopływ światła dziennego. Na oknach cel pawilonów A, B i C zamontowano przesłony (tzw. blendy), nie powoduje to jednak ich gorszego oświetlenia. Wieczorem cele oświetlają świetlówki jarzeniowe odpowiednio zabezpieczone przed uszkodzeniem, a emitowane przez nie światło należy uznać za wystarczające do czytania i pisania.

Podstawowe wyposażenie cel stanowią piętrowe łóżka, stoły, taborety oraz wiszące szafki, gdzie skazani przechowują m.in. artykuły spożywcze oraz naczynia. Stan tych sprzętów jest dostateczny, podobnie jak stan materaców, koców i pościeli oraz ręczników i ścierek. Stan tych sprzętów i pozostałego wyposażenia jest dostateczny, widać na nich ślady częściowego zużycia i napraw, co jest związane z dużą rotacją osadzonych wynikającą z przeznaczenia jednostki, a także brakiem dbałości osadzonych o stan przekazanych im do użytkowania sprzętów i wyposażenia. We wszystkich celach znajdują się gniazda elektryczne, co umożliwia osadzonym korzystanie z odbiorników telewizyjnych i grzałek.

Ściany cel mieszkalnych są uszkodzone, z ubytkami farby i pokryte rysunkami i starymi zabrudzeniami dokonany przez osadzonych. Dużym problemem jest także zawilgocenie i zagrzybienie cel mieszkalnych. Sprzęt kwaterunkowy nosi ślady zużycia, wydawane osadzonym materace i poduszki bywają brudne bądź porwane. W licznych celach szafki nie miały drzwiczek, w niektórych łóżkach brakowało podkładów, przez co materac zapadał się w miejscach ubytków. Tak było m.in. w celi nr 72 pawilonu C. Odnotowano także uszkodzenia lusterek. W wielu celach uszkodzone były głośniki radiowęzła i oświetlenie (brak osłon, wystające przewody), rzeczy osobiste większość osadzonych przechowywała w reklamówkach lub torbach pod łóżkami. Ramy okienne noszą ślady licznych napraw. Nieszczelności w stolarni osadzeni uzupełniają dostępnymi materiałami, m.in. gazetami, plastikowymi workami.

Stan techniczny instalacji grzewczej jest zgodny z obowiązującymi przepisami i zapewnia właściwe warunki cieplne w pomieszczeniach, które nie zmieniały swojego przeznaczenia użytkowego od momentu oddania go do użytku. Kotłownia aresztu pracuje w trybie automatycznym i każde obniżenie temperatury zewnętrznej powoduje wzrost temperatury czynnika grzewczego. Przy dużych różnicach temperatur zewnętrznych i wewnętrznych może okresowo

wystąpić obniżenie temperatury z uwagi na stary system grzewczy i jego opóźnienia w podniesieniu temperatury czynnika grzewczego (jest to z reguły proces krótkotrwały, gdyż grzejniki nie posiadają zaworów regulujących przy grzejnikach i czynnik cieplny o wysokiej temperaturze przepływa bez ograniczeń przez grzejnik, dając wyższą temperaturę w pomieszczeniu). Jest o system bardzo nieekonomiczny, ale wynikający ze specyfiki użytkowania i przepisów.

Dział kwatermistrzowski przeprowadza raz w roku przegląd sprzętu kwaterunkowego, na którego podstawie określone są potrzeby, a następnie realizowane zakupy. Ponadto, wymiana oraz naprawa sprzętu kwaterunkowego w celach mieszkalnych realizowana jest na bieżąco. Działania są wymuszone nie tyle zużyciem sprzętu co jego notoryczną dewastacją przez osadzonych.

Wentylacja grawitacyjna w celach jest zgodna z przepisami, możliwa przez otwory okienne. Istniejące przewody wentylacyjne służą do wentylacji kącika sanitarnego. Przewody wentylacyjne podlegają okresowym kontrolom przez osoby uprawnione i są poddawana naprawom bieżącym i według wskazań osoby uprawnionej. Same przekroje poprzeczne przewodów pionowych pozostają przez cały czas bez zmian. Natomiast często występują przypadki przesłaniania kratki wentylacyjnych przez osadzonych.

Osadzeni w Areszcie Śledczym w Ł. odbywają spacer w czterech grupach, w wyznaczonych godzinach, zgodnie z zewnętrznym regulaminem. Pierwsze dwie grupy, do których należał powód – po porannym apelu, przed śniadaniem.

Powód korzystał w Areszcie Śledczym w Ł. z biblioteki, w celi znajdował się telewizor. Przez radiowęzeł emitowano utwory muzyczne, program informacyjny oraz regulamin wewnętrzny jednostki, brakowało prasy i zajęć kulturalno – oświatowych.

Służba więzienna ma obowiązek zachowania ładu i porządku w jednostkach. W tym celu w każdym czasie może być przeprowadzona kontrola cel mieszkalnych i osadzonych. Cele kontrolowane są w momencie, kiedy osadzeni w nich nie przebywają. Osadzonego przeszukuje się w chwili, gdy miał kontakt ze światem zewnętrznym – po powrocie z widzenia czy z przepustki. Kontrole osobiste są dokonywane przez osoby tej samej płci w wyznaczonych do tego pomieszczeniach, podczas nieobecności osób postronnych oraz odmiennej płci. Kontrole są wykonywane zawsze przy zamkniętych drzwiach w wyznaczonym pomieszczeniu. Pomieszczenia przeznaczone do kontroli osobistych są monitorowane za pomocą kamer utrwalających obraz w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych części ciała.

W trakcie pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. powód wielokrotnie korzystał z konsultacji lekarskich (dwa razy – w marcu 2012 r., jeden raz w kwietniu 2012 r., sześć razy w maju 2012 r., dwa razy w czerwcu 2012 r., dwa razy w lipcu 2012 r., jeden raz w sierpniu 2012 r.). W trakcie wizyt powód nie zgłaszał potrzeby skorzystania z porady psychologicznej. W późniejszym okresie, podczas osadzenia w jednostkach w G. i B., powód kilkakrotnie był konsultowany przez lekarza psychiatrę i otrzymywał leki. Powód ma niepełnosprawną rękę po usunięciu guza nowotworowego przedramienia, cierpi także na łuszczycę, otrzymywał do lekarza maść do smarowania miejsc zmienionych chorobowo.

U powoda nie rozpoznano choroby psychicznej ani jakiegokolwiek zaburzenia wymagającego stałego leczenia psychiatrycznego, nie stwierdzono również trwałego uszczerbku na zdrowiu w zakresie zdrowia psychicznego. Powód wykazuje cechy homilopatii – jest to nieprawidłowy rozwój osobowości wskutek kalectwa. Wieloletni pobyt w zakładach karnych nasilił u powoda takie cechy, jak: niska tolerancja na frustrację, rozbudowany egocentryzm, poczucie krzywdy i stała podstawa żądań. Ukształtowane cechy nie poddają się terapii.

Osadzeni, którzy są nosicielami wirusa HCV, HBV czy HIV są rozmieszczani w celach mieszkalnych zgodnie z art. 110 k.k.w. Brak jest przepisów nakazujących izolowanie nosicieli od pozostałych osadzonych. Każdy osadzony

przebywający w warunkach jednostki penitencjarnej ma obowiązek przestrzegania higieny osobistej i czystości pomieszczeń, w których przebywa, zgodnie z art. 116 k.k.w.

Podczas osadzenia w Areszcie Śledczym w Ł. powód wielokrotnie na piśmie zgłaszał skargi, zarówno do sądu penitencjarnego, jak i Stowarzyszenia O. Praw Człowieka w D. w przedmiocie warunków bytowych i udzielania świadczeń zdrowotnych w tej jednostce. Powód skarżył się również na prowokacyjne i lekceważące zachowanie wychowawcy w oddziale II pawilonu B, udaremnianie przez niego kontaktu powoda z psychologiem, ignorowanie próśb o wydanie czajnika i brak możliwości skorzystania z dodatkowej kąpieli.

We wszystkich przypadkach nie zostały stwierdzone naruszenia przysługujących powodowi praw, w tym prawa do opieki medycznej – skargi zostały uznane za bezzasadne.

Powód miał w Areszcie Śledczym w Ł. zapewnioną opiekę medyczną w ramach świadczeń zdrowotnych i podstawowej opieki medycznej, w tym leczenie farmakologiczne i dietetyczne według bieżących wskazań. Wykazano, że wizyty w ambulatorium były realizowane w trybie planowym i bez zbędnej zwłoki. W zakresie zarzutu dotyczącego realizacji spacerów i łaźni, w ocenie lekarza prowadzącego nie wystąpiły u powoda przesłanki zdrowotne do stosowania odstępstw w opisywanej materii.

Podczas postępowania wyjaśniającego w sprawie skargi powoda ustalono, że powód nie zgłaszał przełożonym potrzeby kontaktu z psychologiem, a administracja jednostki nie widziała również potrzeby skierowania powoda z urzędu na taką rozmowę.

Przeprowadzone w sprawie czynności wykazały, że podczas pobytu w Areszcie Śledczym w Ł. powód nie występował do administracji jednostki z prośbą o wyrażenie zgody na zawarcie związku małżeńskiego, a zgoda ta została powodowi wyrażona przez administracją Zakładu Karnego Nr 1 w Ł..

**Sąd Okręgowy oddalił powództwo** wskutek uznania, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdził żadnego z podniesionych w pozwie zarzutów dotyczących warunków odbywania przez powoda izolacji penitencjarnej. Choć zgromadzony materiał dowodowy wskazywał, że powód przebywał w celi o powierzchni mniejszej od 3 m<sup>2</sup> i nie mniejszej od 2 m<sup>2</sup> od 5 do 20 lipca 2012 r., a więc przez okres 16 dni, Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że powód nie udowodnił, że stopień i długotrwałość naruszenia normy powierzchniowej na jednego osadzonego spowodowały naruszenie jego dóbr osobistych (prawa do godności i humanitarnego traktowania w jednostce penitencjarnej) i to w sposób uzasadniający przyznanie zadośćuczynienia z tego tytułu.

W odniesieniu do pozostałego czasu osadzenia powoda w Areszcie Śledczym w Ł. Sąd Okręgowy zauważył, że ani powód, ani przesłuchiwani na jego wniosek świadkowie nie potrafili podać wymiarów celi, w których powód przebywał, ani też liczby osób z nim współosadzonych w poszczególnych okresach. Tym samym Sąd Okręgowy nie mógł dokonać ustaleń, czy rzeczywiście powód przebywając w poszczególnych celach dysponował powierzchnią mniejszą niż 3 m<sup>2</sup>. Subiektywnie odczuwana przez powoda ciasnota nie mogła być natomiast podstawą uwzględnienia powództwa.

Podobnie, Sąd Okręgowy za nieudowodnione uznał twierdzenia pozwu na okoliczność naruszenia dyspozycji art. 110 § 2 k.k.w. oraz norm określonych w rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych poprzez niezapewnienie odpowiedniego wyposażenia celi. Wszystkie cele,

w których przebywał powód były w świetle zgromadzonego materiału dowodowego wyposażone w standardowy sprzęt kwaterunkowy. Zdaniem Sądu Okręgowego nie można oczekiwać, że elementy wyposażenia celi każdorazowo będą wymieniane lub naprawiane natychmiast, kiedy tylko będą nosiły ślady zużycia, które następuje bardzo szybko z uwagi na dużą rotację osadzonych wynikającą z charakteru jednostki. Konieczność oczekiwania na dokonanie określonej naprawy bądź dostarczenie sprzętu uznał za naturalną i nie wskazującą na to, że jakiegokolwiek dobra osobiste powoda zostały w związku z tym naruszone.

Za bezzasadne Sąd Okręgowy uznał również zarzuty związane z naruszeniem przysługującego powodowi dostępu do bieżącej wody oraz wynikającego z tego prawa do zachowania higieny osobistej, zarzuty związane z częściową zabudową i niewygodą kąpeków sanitarnych (ich konstrukcja wynika z realizacji obowiązku zapewnienia osadzonym bezpieczeństwa oraz z warunków hydraulicznych występujących w budynkach), zarzuty związane z zamontowaniem blend okiennych, zarzuty związane z organizacją czasu wolnego (powód korzystał z biblioteki, a pozbawienie go możliwości czytania prasy nie mogło być uznane w realiach ekonomicznych panujących w kraju za naruszenie jakiegokolwiek dobra osobistego), zarzut dotyczący odbywania spaceru w niedogodnej dla powoda porze, tj. przed śniadaniem (wynik uwarunkowań związanych ze stosowanym środkiem zapobiegawczym oraz pojemnością Aresztu Śledczego w Ł.), zarzut dotyczący prowadzenia monitoringu w pomieszczeniach, w których powód był poddawany kontroli osobistej, czy zarzut dotyczący niedostatecznego dostępu do opieki medycznej.

Ze względu na to, że problem zawilgocenia i zagrzybienia cel został zauważony przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji Biura Rzecznika Praw Obywatelskich i jest eliminowany w drodze systematycznych remontów cel mieszkalnych, a w raporcie kontroli przeprowadzonej przez ten organ nie została wskazana żadna cewa, w której przebywał powód, Sąd Okręgowy wykluczył możliwość poczynienia ustaleń, czy i w jakim zakresie powód był narażony na kontakt z grzybami. Brak potwierdzenia w ramach powyższej kontroli obecności insektów wykluczał natomiast uwzględnienie związanych z tym żądań powoda.

Co więcej, Sąd Okręgowy stwierdził, że postępowanie dowodowe nie wykazało, aby powód przebywał w jednej celi z nosicielem wirusa HCV czy HIV. Przede wszystkim jednak nie potwierdziło, aby powód uległ jakimkolwiek zakażeniu. Sama obawa o możliwość potencjalnego zakażenia nie była dostateczną przesłanką do dochodzenia zadośćuczynienia.

Sąd Okręgowy nie przychylił się do podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczeń wywodzonych przez powoda ze zdarzeń mających miejsce w okresie ponad trzech lat przed wniesieniem pozwu. Wszak trzyletni termin przedawnienia określony w art. 442<sup>1</sup> § 1 k.c. w stosunku do roszczeń objętych pozwem w dacie wytoczenia powództwa (16 lipca 2013 r.) nie upłynął.

W konsekwencji Sąd Okręgowy wykluczył przypisanie pozwanemu odpowiedzialności, zaś o kosztach postępowania orzekł po myśli art. 102 k.p.c.

**Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł powód**, zaskarżając go w zakresie pkt. 1 i podnosząc następujące zarzuty:

1. naruszenia prawa materialnego, tj. art. 23 k.c. i art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie,
2. naruszenia prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. wskutek braku rozważenia wszystkich okoliczności, co mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia,
3. naruszenia prawa procesowego wskutek nierozważenia w toku postępowania wszystkich wniosków dowodowych w następstwie błędnego stwierdzenia, że został skutecznie podniesiony zarzut przedawnienia.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku zgodnie z treścią oddalonego powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także o zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany odpowiadając na apelację, wniósł o jej oddalenie, a także o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja podlegała oddaleniu wobec braku jakichkolwiek przekonujących argumentów mających świadczyć o nierozpoznaniu bądź wadliwym rozpoznaniu przez Sąd Okręgowy istoty sprawy, a w konsekwencji mogących uzasadniać uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, czy też dokonanie innej, wyrażonej w postulatach apelacji zmiany tego orzeczenia.

Chociaż skarżący zawarł w apelacji zarzut obrazy prawa procesowego, sprowadzający się do naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233

§ 1 k.p.c.), nie oddał jego istoty i nie przybliżył Sądowi Apelacyjnemu, w czym upatruje tylko hasłowo zaznaczonej nieprawidłowości. W sposobie ujęcia tego zarzutu zabrakło nie tylko wskazania dowodów, które zostały wadliwie ocenione, czy określenia zasad doświadczenia życiowego, którym uchybiono, ale także tych elementów materiału dowodowego, które Sąd Okręgowy jego zdaniem pominął wydając zaskarżony wyrok. Z tych też względów szczegółowe ustosunkowanie się do omawianego zarzutu, uderzającego raczej w wywiedzione przez Sąd Okręgowy wnioski, aniżeli w poczynione ustalenia faktyczne, było znacznie utrudnione

i nie pozwoliło Sądowi Apelacyjnemu na bardziej wnikliwą analizę tej części apelacji, zwłaszcza wobec dominującego charakteru podniesionego w niej zarzutu naruszenia prawa materialnego. Nie ulega jednak wątpliwości, że Sąd Okręgowy w sposób wszechstronny ocenił wiarygodność zgromadzonego materiału dowodowego i nie dopuścił się uchybienia podstawowych reguł służących ocenie mocy poszczególnych dowodów, tj. reguł logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (wyrok SN z dnia

16 grudnia 2005 r., III CK 314/05). W konsekwencji należało przyjąć, że skarżący nie zdołał zdyskwalifikować ustaleń faktycznych, na których

oparty został zaskarżony wyrok, a spór koncentrował się wyłącznie wokół ich materialnoprawnej oceny.

W tym przedmiocie skarżący podniósł zarzut naruszenia treści art. 442<sup>1</sup>§ 1 k.p.c., wywodząc, że Sąd I instancji błędnie przyjął, iż doszło do przedawnienia roszczenia powoda. Zarzut ten należy jednak uznać za całkowicie nieuprawniony wobec jednoznacznego ustalenia przez Sąd, że do przedawnienia roszczeń powoda objętych pozwem nie doszło.

Co do pozostałych zarzutów naruszenia prawa materialnego stwierdzić należy, że w postępowaniu dotyczącym ochrony dóbr osobistych, w którym po stronie pozwanej występuje Skarb Państwa niezbędne jest wykazanie przesłanek jego odpowiedzialności statuowanych przepisami art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 417

§ 1 k.c., przy czym w pierwszej kolejności powód powinien wykazać okoliczność naruszenia konkretnego dobra osobistego w rozumieniu art. 23 k.c. Dopiero

w razie pozytywnego przesądzenia tej kwestii sąd orzekający dokona oceny bezprawności działania bądź zaniechania prowadzącego do naruszenia dóbr osobistych powoda, a także oceny w zakresie wystąpienia szkody i związku przyczynowego między inkryminowanym zachowaniem pozwanego a ową szkodą. Według utrwalonego stanowiska judykatury ocena, czy działanie naruszyło dobro osobiste, dokonywana jest na podstawie obiektywnego kryterium, a sąd powinien rozważyć, czy typowa, przeciętna osoba na miejscu pokrzywdzonego uznałaby określone działanie za naruszenie dobra osobistego oraz czy w odczuciu społecznym określone zachowanie zakwalifikowane może być jako naruszające dobra osobiste (wyrok SN z 25 kwietnia 1989 r., I CR 143/89, OSP 1990, Nr 9, poz. 330; wyrok SN z 11 marca 1997 r., III CKN 33/97, OSN 1997, Nr 6 – 7, poz. 93; uzasadnieniu wyroku SN z 26 października 2001 r., V CKN 195/01, L.; uzasadnieniu wyroku SN z 23 maja 2002 r., IV CKN 1076/00, OSN 2003, Nr 9, poz. 121; wyrok SN z 5 kwietnia 2002 r., II CKN 953/00, L.; wyrok SN z 22 stycznia 2014 r., III CSK 123/13, Biul. SN 2014, Nr 6). Skoro ocena faktu naruszenia dóbr osobistych ma charakter obiektywny, szczególne cechy pokrzywdzonego (np. nadwrażliwość,

choroba psychiczna) nie są brane pod uwagę w ocenie naruszenia. Nie oznacza to jednak, że odczucia pokrzywdzonego mogą zostać całkowicie pominięte, ale z całą pewnością nie można im przypisać rozstrzygającego znaczenia (wyrok SN z dnia 28 marca 2003 r., V CSK 308/02, OSNC 2004, Nr 5, poz. 82).

W niniejszej sprawie powód nie dopełnił już pierwszego z wyżej wymienionych warunków, bowiem nie zdołał wykazać żadnej ze wskazanych

w pozwie form naruszenia jego dóbr osobistych. Te zachowania pozwanego, które powód piętnował nie mogły świadczyć i przy takim kształcie materiału dowodowego, jaki został zgromadzony przez Sąd Okręgowy nie świadczyły o wystąpieniu przeciwko jego godności, jako osoby pozbawionej wolności, a tym samym o wyrządzeniu mu krzywdy, stanowiąc wyłącznie przejaw typowych dolegliwości determinowanych faktem odbywania kary izolacyjnej.

W konsekwencji gołosłowne pozostawały twierdzenia o umieszczeniu

powoda w celach pozbawionych odpowiedniego dostępu światła i powietrza, twierdzenia o braku intymności w pomieszczeniach sanitarnych, o zapewnieniu niedostatecznej opieki lekarskiej i psychologicznej, o narażeniu na zarażenie chorobami zakaźnymi wobec przebywania w jednej celi z ich nosicielami, o braku ciepłej wody, o nieodpowiedniej temperaturze w celach, złym stanie technicznym łóżek, stolarki okiennej i sanitariatów, zagrzybieniu ścian i sufitów, występowaniu insektów i inne, które powód szczegółowo wskazał w treści pozwu.

Zgodnie z aktualnym orzecnictwem Sądu Najwyższego, akceptowanym przez Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie, przyjęcie, że przeludnienie w celi zawsze prowadzi do naruszenia godności byłoby równoznaczne z odrzuceniem możliwości uwzględnienia jakichkolwiek innych, występujących w konkretnej sprawie okoliczności i z nieuzasadnionym pozbawieniem sądu swobody jurysdykcyjnej. Przesłanką przyznania zadośćuczynienia jest - zgodnie

z art. 448 k.c. - doznanie przez osadzonego krzywdy; jej ustalenie i ocena rozmiaru należy do sądu orzekającego, uwzględniającego wszystkie okoliczności konkretnej sprawy (wyrok SN z dnia 11 stycznia 2013 r., I CSK 289/12).

Na kanwie rozpoznawanej sprawy zostały wprowadzone ustalenia wskazujące na to, że powód przebywał w celach przeludnionych. Nie sposób jednak przyjąć, że stanowiło to przyczynę jakiegokolwiek jego krzywdy, zwłaszcza przy stosunkowo krótkim okresie, jaki spędził w takich warunkach (16 dni). Nie bez znaczenia jest przy tym fakt, że skierowanie powoda do takich cel było uzasadnione obiektywnymi względami i ustało niezwłocznie po ustąpieniu przyczyn tego stanu.

Uwadze skarżącego umknęło, że główną przyczyną oddalenia powództwa był brak spełnienia przesłanek odpowiedzialności pozwanego, a Sąd Okręgowy nie uwzględnił podniesionego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia

i przeprowadził wszystkie zawnioskowane w sprawie dowody. Wobec powyższego ostatni z zawartych w apelacji zarzutów był całkowicie bezprzedmiotowy.

W konsekwencji zarzuty podniesione przez skarżącego należało uznać za chybione, skutkiem czego zawierająca je apelacja, będąca wyłącznie wyrazem polemiki z prawidłowymi ustaleniami tego Sądu i trafnymi wnioskami, podlegała oddaleniu po myśli art. 385 k.p.c.

Kierując się nadal aktualnymi przesłankami stosowania art. 102 k.p.c.,

a w szczególności sytuacją majątkową i życiową powoda, Sąd Apelacyjny nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu poniesionych przez pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego.